

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Рэктар БДУКМ

_____ Ю. П. Бондар

« ____ » _____ 2016 г.

Рэгістрацыйны № ВД-____/баз.

ЭТНАЛОГІЯ І ЭТНАГРАФІЯ БЕЛАРУСІ

*Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці
1-23 01 12 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай
спадчыны (па напрамках)*

Мінск
БДУКМ
2016

СКЛАДАЛЬНІК

А. М. Нароўская, дацэнт кафедры гісторыі Беларусі і музеязнаўства ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат гістарычных навук, дацэнт

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

М. М. Елінская, кансультант аддзела выкарыстання дакументаў і інфармацыі Дэпартамента па архівах і справаходстве Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь, кандыдат гістарычных навук;

Л. У. Дамнянкова, дацэнт кафедры народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат гістарычных навук, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай гісторыі Беларусі і музеязнаўства ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 2 ад 22.09.2015);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 2 ад 21.12.2015)

Адказны за рэдакцыю: В. Б. Кудласевіч

Адказны за выпуск: А. М. Нароўская

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Праграма вучэбнай дысцыпліны «Этналогія і этнаграфія Беларусі» прызначана для студэнтаў спецыяльнасці «музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны». Вучэбная дысцыпліна «Этналогія і этнаграфія Беларусі» непасрэдна звязана з шэрагам агульнагістарычных вучэбных дысцыплін: «Сусветная гісторыя», «Гісторыя Беларусі», «Гісторыя матэрыяльнай культуры», а таксама з такімі вучэбнымі дысцыплінамі, як «Філасофія», «Тэорыя і гісторыя культуры», «Гісторыя мастацтва» і інш.

Прадметам вучэбнай дысцыпліны «Этналогія і этнаграфія Беларусі» з'яўляюцца пытанні, звязаныя з тэарэтычнымі асновамі этналогіі, этнагенезу, матэрыяльнай і духоўнай традыцыйнай культуры, методыкі правядзення этналагічных даследаванняў.

Мэтай выкладання вучэбнай дысцыпліны з'яўляецца вывучэнне студэнтамі этнічных працэсаў; фарміраванне фундаменту этналагічных ведаў на падставе вывучэння дасягненняў сусветнай і айчыннай этналагічнай думкі.

Мэтавая накіраванасць вучэбнай дысцыпліны «Этналогія і этнаграфія Беларусі» прадугледжвае вырашэнне шэрагу *задач*:

- разгледзець асноўныя тэарэтычныя кірункі этналагічнай навукі;
- прасачыць на канкрэтным гістарычным і сучасным матэрыяле станаўленне і развіццё этналогіі ў Беларусі, краінах Еўропы і ЗША;
- выявіць асаблівасці этнагенезу як беларускага этнасу, так і этнасаў іншых краін і кантынентаў;
- вызначыць залежнасць развіцця этнасу ад культурных, палітычных, эканамічных і іншых прычын.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнты павінны *ведаць*:

- асноўныя тэарэтыка-метадалагічныя праблемы, катэгорыі этналогіі і сутнасць асноўных этналагічных вучэнняў;
- навуковыя падыходы да аналізу этнічных з'яў, метады этналагічных даследаванняў;
- спецыфіку фарміравання і функцыянавання этнічнай карты Рэспублікі Беларусь;
- спецыфіку этнічных працэсаў, тэндэнцыі развіцця сучаснага свету.

Студэнты павінны ўмець:

- аналізаваць канкрэтныя этнічныя працэсы ў сучасным свеце і Рэспубліцы Беларусь;
- ацэньваць перспектывы развіцця сучасных этнічных працэсаў, прапаноўваць шляхі вырашэння ўзнікаючых праблем;
- ужываць на практыцы разнастайныя метады этнаграфічных даследаванняў.

Студэнты павінны валодаць:

- навыкамі этналагічнага аналізу і крытычнага ўспрымання атрыманай інфармацыі;
- тэхналогіямі набыцця, выкарыстання і абнаўлення сацыя-гуманітарных ведаў;
- навыкамі рэфлексіі, самаацэнкі, самакантролю;
- навыкамі крытычнага аналізу этнаграфічнай і этналагічнай інфармацыі.

Праграма вучэбнай дысцыпліны «Этналогія і этнаграфія Беларусі» распрацавана з улікам пастаўленых задач і ўзгоднена з праграмамі іншых вучэбных дысцыплін, якія выкладаюцца на кафедры гісторыі Беларусі і музеязнаўства («Ахова гісторыка-культурнай спадчыны», «Музеі Беларусі», «Крыніцазнаўства» і інш.).

Да эфектыўных педагагічных метадык і тэхналогій, якія мэтазгодна выкарыстоўваць пры выкладанні дысцыпліны, адносяцца:

- гісторыка-тэматычны падыход;
- тэхналогіі вучэбна-даследчай дзейнасці;
- камунікатыўныя тэхналогіі;
- метады аналізу канкрэтных сітуацый.

Для кіравання вучэбным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці выкладчыкам рэкамендуецца выкарыстоўваць рэйтынгавыя, крэдытна-модульныя сістэмы ацэнкі вучэбнай і даследчай дзейнасці студэнтаў, разнастайныя варыянты самастойнай работы пад кіраўніцтвам выкладчыка, вучэбна-метадычныя комплексы. Для правядзення семінарскіх заняткаў варта выкарыстоўваць метадыкі актыўнага навучання, метады малых груп, дыскусійныя формы.

На вывучэнне дысцыпліны вучэбным планам прадугледжана 206 гадзін, з іх – 88 аўдыторных (лекцыі – 54 гадзіны, семінары – 34 гадзіны).

Рэкамендаваная форма кантролю ведаў – экзамен.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Раздзелы і тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		
	усяго	лекцыі	семін.
Уводзіны	2	2	
Раздзел I. Класіфікацыя этнічных супольнасцей свету			
<i>Тэма 1.</i> Крыніцы і метады этналогіі	2	2	
<i>Тэма 2.</i> Аб'ект, прадмет этналагічных даследаванняў	2	2	
<i>Тэма 3.</i> Класіфікацыя культур у этналогіі	4	2	2
Раздзел II. Гісторыя этналогіі			
<i>Тэма 4.</i> Этнаграфічныя веды на Старажытным Усходзе і ў антычным свеце	2	2	
<i>Тэма 5.</i> Этнаграфічныя веды ў сярэднявечнай Еўропе	2	2	
<i>Тэма 6.</i> Этнаграфічныя веды ў Еўропе XVI – першай палове XIX ст.	2	2	
Раздзел III. Этнічныя супольнасці свету			
<i>Тэма 7.</i> Этнічныя супольнасці Аўстраліі і Акіяніі	4	2	2
<i>Тэма 8.</i> Этнічныя супольнасці Амерыкі	6	2	4
<i>Тэма 9.</i> Этнічныя супольнасці Афрыкі	4	2	2
<i>Тэма 10.</i> Этнічныя супольнасці Азіі	6	2	4
<i>Тэма 11.</i> Этнічныя супольнасці Еўропы	6	2	4
Раздзел IV. Гісторыя этнаграфічнага вывучэння Беларусі			
<i>Тэма 12.</i> Асноўныя этапы этнічнай гісторыі	4	2	2
<i>Тэма 13.</i> Антычныя і візантыйскія аўтары аб старажытным насельніцтве Беларусі	2	2	
<i>Тэма 14.</i> Этнаграфічнае даследаванне Беларусі ў канцы XVIII – першай палове XIX ст.	2	2	
<i>Тэма 15.</i> Этнаграфічнае вывучэнне Беларусі ў другой палове XIX – пачатку XX ст.	2		2
<i>Тэма 16.</i> Этнаграфія Беларусі ў міжваенны перыяд	2		2
<i>Тэма 17.</i> Этнаграфія Беларусі ў другой палове XX – пачатку XXI ст.	2	2	

Раздел V. Традиционная культура беларусаў			
<i>Тэма 18.</i> Традыцыйныя заняткі беларусаў	2		2
<i>Тэма 19.</i> Традыцыйны грамадскі лад жыцця	2	2	
<i>Тэма 20.</i> Гістарычныя тыпы паселішчаў	2	2	
<i>Тэма 21.</i> Традыцыйнае беларускае жыллё	4	2	2
<i>Тэма 22.</i> Жыллё ў звычаях і абрадах беларусаў	2	2	
<i>Тэма 23.</i> Беларускі народны касцюм	4	2	2
<i>Тэма 24.</i> Сям'я і сямейныя традыцыі	2	2	
<i>Тэма 25.</i> Традыцыйныя промыслы і рамёствы	2	2	
<i>Тэма 26.</i> Транспартныя сродкі беларусаў	2	2	
<i>Тэма 27.</i> Традыцыйная культура харчавання	4	2	2
<i>Тэма 28.</i> Гісторыка-этнаграфічныя рэгіёны Беларусі	2		2
<i>Тэма 29.</i> Традыцыйная духоўная культура беларусаў	2	2	
<i>Тэма 30.</i> Этнічныя групы і міжэтнічныя адносіны ў Беларусі	2	2	
Разам...	88	54	34

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Уводзіны

Месца курса ў сістэме гуманітарнай адукацыі як базавай дысцыпліны па спецыяльнасці «музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны». Месца курса ў сістэме гістарычных дысцыплін. Сувязь курса «Этналогія і этнаграфія Беларусі» з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі.

Мэта і задачы курса. Прадмет курса. Структура курса. Формы кантролю.

Раздзел I. Класіфікацыя этнічных супольнасцей свету

Тэма 1. Крыніцы і метады этналогіі

Крыніцы і метады этналагічных даследаванняў. Палявыя этнаграфічныя матэрыялы. Письмовыя крыніцы. Архіўныя і музейныя калекцыі. Дадзеныя сумежных навук: антрапалогіі, археалогіі, лінгвістыкі, фалькларыстыкі і г. д. Метады збору і апрацоўкі этнаграфічнай інфармацыі.

Тэма 2. Аб'ект, прадмет этналагічных даследаванняў

Этнічная тэрыторыя. Культура народаў як галоўны прадмет этналогіі. Этналагічны падыход да культуры. Этнос і мова. Этнічная свядомасць. Этнічныя стэрэатыпы паводзін. Этнонімы. Гістарычныя формы этнічных супольнасцей. Этнос у традыцыйным і індустрыяльным грамадствах. Праблема этнічных груп і міжэтнічных адносін. Этнічныя працэсы.

Тэма 3. Класіфікацыя культур у этналогіі

Класіфікацыя культур у этналогіі. Паняцце класіфікацыі. Прынцыпы класіфікацыі. Класіфікацыя этнічных супольнасцей паводле тэрыторыі пражывання. Паняцце гісторыка-культурных этнаграфічных абласцей. Вялікія, сярэднія, малыя гісторыка-культурныя этнаграфічныя вобласці.

Класіфікацыя паводле падабенства фізічнага аблічча. Паняцце антрапалагічнага тыпу. Вялікія і малыя расы. Падзел рас на мясцовыя антрапалагічныя тыпы. Прычыны ўтварэння антрапалагічных тыпаў. Роля экалагічнага асяроддзя, ізаляцыі, змешвання. Узнікненне вялікіх рас (еўрапеоіднай, негроіднай,

аўстралоіднай, мангалоіднай, амерыканскай). Змешаныя расавыя тыпы. Значэнне антрапалагічнай класіфікацыі.

Класіфікацыя этнічных супольнасцей паводле роднасці моў. Паняцце моўнай роднасці. Іерархія лінгвістычных супольнасцей. Сусветныя лінгвістычныя сем'і. Лінгвістычныя групы. Значэнне лінгвістычнай класіфікацыі.

Класіфікацыя этнічных супольнасцей паводле падабенства гаспадаркі і матэрыяльнай культуры. Паняцце гаспадарча-культурнага тыпу. Іерархія гаспадарча-культурных тыпаў. Значэнне гаспадарча-культурнай класіфікацыі.

Раздзел II. Гісторыя этналогіі

Тэма 4. Этнаграфічныя веды на Старажытным Усходзе і ў антычным свеце

Этнаграфічныя веды ў Старажытным Егіпце, Месапатаміі і Іране. Этналагічныя канцэпцыі ў Бібліі. Канцэпцыя залатога веку Гесіода. «Усход» і «Захад» Геродота, геродотавы «неўры». Ідэя антрапасацыягенезу ў Дэмакрыта. «Геаграфічны дэтэрмінізм» Гіпакрата. Этналагічныя погляды Тацыта. Ідэі прагрэсу грамадства ў Лукрэцыя Кара.

Тэма 5. Этнаграфічныя веды ў сярэднявечнай Еўропе

Этнаграфічныя звесткі ў Іардана, Пракопія Кесарыйскага, Канстанціна Парфірагенета. Прагматычнае разуменне этнаграфіі ў Канстанціна Парфірагенета. «Кніга Марка Пола» і яе ўплыў на еўрапейскую навуковую думку.

Тэма 6. Этнаграфічныя веды ў Еўропе XVI – першай палове XIX ст.

Вялікія геаграфічныя адкрыцці і іх этналагічнае асэнсаванне. Канцэпцыя «шчаслівага дзікуна» П. Марціра. Ідэі гістарычнага прагрэсу Дж. Віко, Ж. Кандарсэ, А. Фергюсана. Французскія асветнікі: Д. Дзідро, Ф. Вальтэр, Ж.-Ж. Русо. Этналагічныя канцэпцыі І. Г. Гердэра: ідэя натуральнага паходжання моў і этнасаў, крытыка еўропацэнтрызму. Філасофія нацыі І. Фіхтэ. Вучэнне аб мовах В. фон Гумбальда. Асноўныя ідэі «міфалагічнай школы». Я. і В. Грым, М. Мюлер, А. Кун.

Эвалюцыянізм. Асноўныя пастулаты эвалюцыянізму Дж. Мак-Ленана. Канцэпцыя паходжання рэлігіі Д. Лебака. Канцэпцыя прагрэсу Э. Тэйлара. Анімістычная канцэпцыя паходжання рэлігіі Л. Г. Моргана. Позні эвалюцыянізм: Э. Хан, Д. Фрэзер і інш.

Дыфузіянізм. Сутнасць канцэпцыі. Вытокі: Ф. Ратцэль. Культурная міфалогія Л. Фрабеніуса. «Культурнае кола» Ф. Грэбнера. Тэорыя «прамонатэізму» В. Шмідта. «Гіпердыфузіянізм» Г. Эліота-Сміта і У. Пэры. Сучасны дыфузіянізм: ідэі і эксперыменты Т. Хеердала.

Французская сацыялагічная школа: Э. Дзюркгейм, М. Мос, Л. Леві-Бруль.

Функцыяналізм і структуралізм: Б. Маліноўскі, А. Радкліф-Браўн. Прынцып «бінарных апазіцый». Вывучэнне сістэм сваяцтва. Метад К. Леві-Строса.

Этнасіхічны кірунак: М. Лацарус, К. Лебон, В. Вунд. Этнаграфічныя сюжэты З. Фрэйда. Канцэпцыя «культурнага рэлятывізму» Ф. Боаса. «Культурныя патэрны» Р. Бенедыкт. Этнаграфія дзяцінства ў працах М. Мід.

Марксізм у этнаграфіі. Этнаграфічныя сюжэты ў К. Маркса і Ф. Энгельса. Тэорыя этнасу і этнічных працэсаў у працах Ю. У. Брамля. «Інфармацыйнае» разуменне этнасу ў С. А. Аруцюнава. Тэарэтычная сістэма Л. М. Гумілёва. Канцэпцыя этнасферы і пасіянарнасці.

Раздзел III. Этнічныя супольнасці свету

Тэма 7. Этнічныя супольнасці Аўстраліі і Акіяніі

Абарыгены Аўстраліі, іх паходжанне, антрапалагічны тып, мова. Матэрыяльная культура. Сацыяльная арганізацыя: племя, фратрыя, род, сям'я. Герантакратыя. Сістэма выхавання. Асаблівасці духоўнай культуры абарыгенаў Аўстраліі. Тасманійская праблема.

Этнічныя супольнасці Меланезіі. Этнічны склад насельніцтва. Антрапалагічны тып. Асаблівасці сацыяльнай арганізацыі. Таемныя мужчынскія саюзы. Рэлігійныя вераванні. Уяўленні аб «мана». Этнасы папуа. Антрапалагічны тып. Феномен «бігмэнства». Татэмізм і культ продкаў.

Этнічныя супольнасці Палінезіі. Этнічны склад. Антрапалагічны тып. Моўная сітуацыя. Сацыяльная арганізацыя. Дзяржаўныя ўтварэнні. Культ правадыроў. Табу.

Этнічныя супольнасці Мікранезіі. Антрапалагічны тып. Асаблівасці гаспадаркі і матэрыяльнай культуры. Сацыяльная арганізацыя. Характар сям'і. Жаночыя саюзы. Духоўная культура. Пачатковая пісьменнасць. Своеасаблівасць рэлігіі. Элементы шаманізму. Фарміраванне англа-аўстралійцаў і англа-новазеландцаў.

Тэма 8. Этнічныя супольнасці Амерыкі

Праблема першапачатковага засялення Амерыкі. Моўная і антрапалагічная сітуацыя да Вялікіх геаграфічных адкрыццяў. Гаспадарча-культурныя тыпы Паўночнай Амерыкі. Арктычныя паляўнічыя і рыбаловы. Эскімосы і алеуты. Гаспадарчая дзейнасць і матэрыяльная культура. Рэлігія і прамысловыя культы. Збіральнікі Каліфорніі. Спецыфіка матэрыяльнай культуры. Рэлігійныя ўяўленні.

Паляўнічыя прэрыі. Матэрыяльная культура. Племянная арганізацыя. Фарміраванне ваеннай дэмакратыі. Аседлыя рыбаловы паўночна-заходняга ўзбярэжжа. Спецыфіка прыродных умоў і іх уплыў на матэрыяльную культуру і сацыяльную арганізацыю. Патрыярхальнае рабства.

Ручныя земляробы Паўночнай Амерыкі. Спецыфіка полаўзроставага падзелу працы і яе ўплыў на сацыяльную арганізацыю. Авачыра іракезаў. Індзейцы «пуэбла». Родава-племянная сістэма. Спецыфіка рэлігійнага жыцця.

Гаспадарча-культурныя тыпы Паўднёвай Амерыкі. Земляробства. Марскія рыбаловы і збіральнікі. Асаблівасці антрапалагічнага тыпу. Сацыяльная арганізацыя. Паселішча і жыллё. Ваяўнічы характар культуры. Асаблівасці антрапалагічнага тыпу.

Цывілізацыі Цэнтральнай і Паўднёвай Амерыкі. Цывілізацыя мая. Гарады-дзяржавы. Сацыяльная структура. Рэлігійны культ. Дзяржава ацтэкаў. Асаблівасці сацыяльнай структуры. Рэлігійны культ і яго ўплыў на характар усёй цывілізацыі. Імперыя інкаў. Асаблівасці гаспадарчай базы інскай цывілізацыі. Сацыяльна-каставы строй. Сістэма трансляцыі інфармацыі. Кіпу. Выявы ў пустыні Наска. Фарміраванне сучаснага насельніцтва Амерыкі.

Тэма 9. Этнічныя супольнасці Афрыкі

Антрапалагічны склад насельніцтва. Еўрапеоіды. Негроіды. Негрыльскі, эфіопскі і бушменскі расавыя тыпы. Лінгвістычная сітуацыя. Гістарычна-культурныя рэгіёны. Этнічная гісторыя: кароткі агляд. Гаспадарча-культурныя тыпы трапічнай і Паўднёвай Афрыкі.

Паляўнічыя і збіральнікі. Негрылі. Паселішча і жыллё. Грамадскія адносіны. Рэлігія: прамысловыя культы. Бушмены. Сацыяльная арганізацыя. Рэлігійныя культы. Мастацкая культура.

Жывёлаводы. Фульбэ, туарэгі, масаі, гатэнтоты. Агульная характарыстыка афрыканскай жывёлагадоўлі. Матэрыяльная культура. Каставы строй. Становішча жанчыны. Духоўная культура.

Ручныя земляробы трапічных лясоў і саван. Тэхналогія культуры земляробства. Сезонны характар земляробства. Рамёствы. Ткацтва. Паселішча і жыллё. Адзенне. Сацыяльная структура. Таемныя мужчынскія і жаночыя саюзы. Рэлігійныя ўяўленні. Культ продкаў. Фетышызм.

Этнасы Паўночнай і Паўночна-Усходняй Афрыкі. Асаблівасці земляробства ў даліне Ніла. Садаводства ў краінах Магрыба. Рамёствы. Рэлігійная сітуацыя. Рэшткі даісламскіх культураў. Хрысціяне-копты. Спецыфіка традыцыйнай культуры народаў Паўночна-Усходняй Афрыкі.

Тэма 10. Этнічныя супольнасці Азіі

Этнасы Заходняй Азіі. Этнічны склад насельніцтва. Лінгвістычная і антрапалагічная сітуацыя. Традыцыйная матэрыяльная культура. Паселішча. Жыллё. Іслам і яго ўплыў. Спецыфіка сацыяльнага жыцця і духоўнай культуры яўрэяў. Інстытут равіната. Традыцыйныя абрады і святы яўрэяў.

Этнічныя супольнасці Паўднёвага Каўказа. Антрапалагічная і лінгвістычная характарыстыка. Рэлігія. Матэрыяльная культура. Паселішчы і жыллё. Патрыярхальны характар сямейных адносін.

Этнічныя супольнасці Сярэдняй Азіі. Этнічны склад насельніцтва. Лінгвістычная і антрапалагічная сітуацыя. Традыцыйныя формы гаспадарчых заняткаў. Феномен махалы.

Этнічныя супольнасці Паўднёвай Азіі. Этнічная гісторыя. Этнічная, антрапалагічная і лінгвістычная сітуацыя. Гаспадар-

ча-культурныя тыпы: паляўнічыя і збіральнікі, ручныя земляробы, жывёлаводы. Паходжанне індуізму. Брахманізм і каставы лад грамадства. Асноўныя прынцыпы джайнізму і будызму.

Народы Паўднёва-Усходняй Азіі. Этнічная, антрапалагічная і лінгвістычная сітуацыя. Гаспадарча-культурныя тыпы. Паляўнічыя і збіральнікі (кубу, семангі). Ручныя земляробы (сеноі, даякі і г. д.). Рамёствы. Паселішча і жыллё. Традыцыйныя святы.

Этнічныя супольнасці Усходняй Азіі. Этнічная, антрапалагічная і лінгвістычная сітуацыя. Кітайская мова і феномен іерагліфічнай пісьменнасці, яго роля ў развіцці культуры народаў рэгіёна. Этнічная гісторыя.

Гаспадарча-культурныя тыпы. Айны – аседлыя рыбаловы і збіральнікі. Айнскі антрапалагічны тып. Спецыфіка гаспадаркі і матэрыяльнай культуры. Жывёлаводы Цэнтральнай Азіі. Паселішча, жыллё. Харчаванне. Адзенне. духоўная культура манголаў. Кітайцы, карэйцы, японцы. Рамёствы. Паселішчы і жыллё. Спецыфіка рэлігійных уяўленняў кітайцаў. Асноўныя прынцыпы даасізму. Астралогія і геамантыя. Канфуцыянства. Сямейна-родавыя культы. Спецыфіка духоўнай культуры японцаў. Дзэн-будызм і яго ўплыў на фарміраванне японскага светапогляду і эстэтычных прынцыпаў.

Этнічныя супольнасці Сібіры. Лінгвістычная і антрапалагічная сітуацыя. Традыцыйныя гаспадарча-культурныя тыпы. Жывёлаводы і земляробы Заходняй Сібіры, Алтаю і Прыбайкалля. Аседлыя рыбаловы. Паляўнічыя-аленяводы лясной зоны. Аленяводы тундры. Арктычныя паляўнічыя. Шаманізм. Сямейна-родавыя культы. Прамысловыя культы. Змены ў жыцці народаў Сібіры ў сувязі з яе каланізацыяй.

Тэма 11. Этнічныя супольнасці Еўропы

Класіфікацыя этнічных супольнасцей Еўропы: антрапалагічная, лінгвістычная, гаспадарча-культурная. Гісторыка-культурныя вобласці.

Этнічныя супольнасці Заходняй Еўропы. Этнічная гісторыя і сучасная этнапалітычная сітуацыя ў буйнейшых краінах Заходняй Еўропы. Этнічныя праблемы Італіі, Іспаніі, Францыі, Вялікабрытаніі, Бельгіі, Славакіі, Румыніі, югаслаўскі крызіс. Раманскія народы Заходняй Еўропы. Традыцыйная матэрыяль-

ная і духоўная культура. Германскія народы. Гістарычны лёс кельтаў. Фальклор і музычнае мастацтва. Сучаснае кельцкае адраджэнне.

Этнічныя супольнасці заходніх і паўднёвых славян. Гаспадарка, плужнае земляробства. Агародніцтва, сааааводства. Жывёлагадоўля. Пчалярства. Рыбалоўства. Развіццё прамысловасці. Урбанізацыя. Тыпы сельскіх пасяленняў. Тыпы жылля. Традыцыйны касцюм. Грамадскія і сямейныя традыцыі. «Задруга» паўднёвых славян. Малая сям'я.

Этнічныя супольнасці Усходняй Еўропы. Народы Прыбалтыкі. Эстонцы. Сету. Традыцыйныя заняткі. Тэхналогія земляробства і культуры. Рыбалоўства. Паселішча і жыллё. Адзенне. Ежа. Традыцыйныя святы. Латышы. Гісторыка-этнаграфічныя вобласці. Традыцыйная матэрыяльная культура. Летувісы. Этнічная гісторыя. Гісторыка-этнаграфічны падзел. Жэмайцыя і Аўкшайцыя. Традыцыйная матэрыяльная культура. Падабенства матэрыяльнай і духоўнай культуры літоўцаў і беларусаў.

Этнічныя супольнасці Беларусі. Месца ў сістэме лінгвістычнай і антрапалагічнай класіфікацыі. Этнічныя меншасці. Рускія. Палякі. Украінцы. Яўрэі. Татары. Іншыя этнічныя групы. Паходжанне і асаблівасці культуры. Традыцыі міжэтнічных адносін у Беларусі.

Этнічныя супольнасці Украіны і Малдовы. Украінцы. Праблема паходжання, антрапалагічны тып, дыялектныя адрозненні. Гісторыка-этнаграфічныя рэгіёны. Традыцыйныя заняткі. Земляробства: тэхналогія і асноўныя культуры. Рамёствы. Паселішча і жыллё. Адзенне. Спецыфіка ўкраінскага харчавання. Традыцыйная духоўная культура. Крымскія татары. Праблема паходжання і гістарычны лёс. Традыцыйная культура. Малдаване. Паходжанне. Спецыфіка гаспадаркі. Паселішча і жыллё. Гагаузы.

Этнічныя супольнасці Поўначы Усходняй Еўропы. Этнічны, антрапалагічны і лінгвістычны склад. Саамы. Спецыфіка традыцыйнай культуры. Карэлы. Паходжанне. Этнаграфічныя групы. Традыцыйныя заняткі. Земляробства. Паселішча, жыллё, адзенне. Комі-зыране і Комі-пермякі. Спецыфіка гаспадарчай дзейнасці. Традыцыйныя рэлігійныя вераванні.

Этнічныя супольнасці Еўрапейскай Расіі. Рускія. Дыялектны і гісторыка-этнаграфічны падзел. Казакі, паморы, аднадворцы, мешэра, палехі, саяны і г. д. Стараверы. Традыцыйныя заняткі.

Спецыфіка земляробства і жывёлагадоўлі. Рамёствы. Паселішчы і жыллё. Адзенне. Ежа. Сацыяльныя адносіны. Калым. Рэшткі язычаскіх вераванняў.

Раздзел IV. Гісторыя этнаграфічнага вывучэння Беларусі

Тэма 12. Асноўныя этапы этнічнай гісторыі

Перыядызацыя этнічнай гісторыі Беларусі. Засяленне тэрыторыі Беларусі. Гаспадарчыя заняткі насельніцтва Беларусі ў эпоху каменнага веку. Рассяленне індаеўрапейцаў. Змены ў гаспадарцы і матэрыяльнай культуры насельніцтва Беларусі ў бронзавым і раннім жалезным веку. Масавое рассяленне славян на тэрыторыі Беларусі. Дрыгавічы, радзімічы, крывічы. Этнічныя працэсы ў Беларусі ў XIV–XVIII стст. Этнакультурныя працэсы ў Беларусі ў XIX ст. Этнакультурнае развіццё беларусаў у XX – пачатку XXI ст.

Тэма 13. Антычныя і візантыйскія аўтары аб старажытным насельніцтве Беларусі

Этнаграфічныя звесткі ў летапісных крыніцах («Аповесць мінулых гадоў», «Хроніка Быхаўца», «Баркулабаўскі летапіс» і г. д.). Працы М. Стрыйкоўскага, С. Герберштэйна, А. Гваньіні, Я. Ласіцкага, С. Рысінскага, М. Ліцвіна як гісторыка-этнаграфічныя крыніцы.

Тэма 14. Этнаграфічнае даследаванне Беларусі ў канцы XVIII – першай палове XIX ст.

Экспедыцыі І. І. Ляпёхіна і У. М. Севергіна. Праца А. Меера. З. Даленга-Хадакоўскі. Фальклорныя зборнікі Я. Чачота. Этнаграфічныя звесткі ў творах У. Сыракомлі і П. М. Шпілеўскага. Праграма для збору этнаграфічных звестак Рускага геаграфічнага таварыства. Публікацыі А. Кіркора і М. Анімеле ў «Этнаграфічным зборніку».

Тэма 15. Этнаграфічнае вывучэнне Беларусі ў другой палове XIX – пачатку XX ст.

Фальклорныя зборнікі І. Насовіча. Працы П. А. Бяссонава, М. А. Дзмітрыева, Ю. Ф. Крачкоўскага. Этнаграфічная праграма П. В. Шэйна. Дзейнасць М. Я. Нікіфароўскага, А. Я. Багда-

новіча. Навуковая дзейнасць Е. Р. Раманова. Этнаграфічныя зборнікі У. М. Дабравольскага. Навуковыя працы М. В. Доўнар-Запольскага. Беларускі фальклор у зборніках М. А. Федароўскага. Пашырэнне тэматыкі этнаграфічных даследаванняў. А. К. Сержпутоўскі і І. А. Сербай. «Беларусы» Я. Ф. Карскага.

Тэма 16. Этнаграфія Беларусі ў міжваенны перыяд

Стварэнне навуковых этнаграфічных устаноў у БССР. Краязнаўчы рух і збор этнаграфічных звестак. «Курс беларусазнаўства». Працы І. А. Сербавы, А. К. Сержпутоўскага, А. А. Шлюбскага, В. Ю. Ластоўскага, Я. Ю. Лёсіка, Н. Лебедзевы, М. М. Нікольскага. Этнаграфічнае вывучэнне Заходняй Беларусі. Беларускі музей у Вільні.

Тэма 17. Этнаграфія Беларусі ў другой палове XX – пачатку XXI ст.

Стварэнне Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР. Асноўныя кірункі развіцця этнаграфічных даследаванняў: вывучэнне гістарыяграфіі, этнічнай гісторыі, традыцыйнай матэрыяльнай і духоўнай культуры беларусаў. Стварэнне Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту. Энцыклапедыя «Этнаграфія Беларусі». Выданне серыі «Беларусы».

Раздзел V. Традыцыйная культура беларусаў

Тэма 18. Традыцыйныя заняткі беларусаў

Земляробства. Сістэмы земляробства. Сельскагаспадарчыя культуры. Земляробчыя прылады працы. Жывёлагадоўля. Рыбалоўства і паляванне. Бортніцтва, пчалярства. Збіральніцтва. Транспартныя сродкі. Рамёствы і промыслы. Дрэваапрацоўка. Ткацтва. Пляценне. Кавальства. Ганчарства. Гарбарства.

Тэма 19. Традыцыйны грамадскі лад жыцця

Формы сацыяльнай арганізацыі. Сельская абшчына. Функцыі сельскай абшчыны. Яе эвалюцыя. Абшчынныя звычаі. Талака. Сябрына. Бонда. Вячоркі. Ігрышча. Грамадскія аб'яднанні беларусаў. Традыцыйныя каляндарныя абрады. Каляды.

Гуканне вясны, Юр'я, Вялікдзень, Сёмуха, Купалле, Зажынкi і Дажынкi, Дзяды.

Тэма 20. Гістарычныя тыпы паселішчаў

Тыпы паселішчаў: вёскі, засценкі, ваколіцы, фальваркі, хутары, мястэчкі. Варыянты планіроўкі. Сялянская сядзіба. Жыллё і гаспадарчыя пабудовы. Планіроўка сядзібы. Вяночны і пагонны двор. Іншыя варыянты планіроўкі.

Тэма 21. Традыцыйнае беларускае жыллё

Традыцыйная сялянская сядзіба. Эвалюцыя развіцця традыцыйнага жылля. Гаспадарчыя пабудовы. Унутраная планіроўка жылля. Печ. Чырвоны кут. Мэбля. Сродкі асвятлення: светач, лучнік. Развіццё ўнутранай планіроўкі ў другой палове XIX ст. Трохкамернае жыллё і яго характарыстыка. Мэбля і яе рэгіянальныя асаблівасці ў другой палове XIX – пачатку XX ст.

Тэма 22. Жыллё ў звычаях і абрадах беларусаў

Абрады і звычаі, звязаныя з будаўніцтвам жылля. Выбар месца. Нарыхтоўка будаўнічага матэрыялу. Рэгіянальныя асаблівасці будаўніцтва жылля. Ідэаграмы пры будаўніцтве жылля. Прадметы інтэр'ера ў вясельных абрадах беларусаў. Чырвоны кут у радзінных абрадах беларусаў. Прадметы інтэр'ера ў пахавальных абрадах беларусаў. Вокны і дзверы ў абрадах беларусаў.

Тэма 23. Беларускі народны касцюм

Асноўныя крыніцы па вывучэнні касцюма эпохі феадалізму. Касцюм у работах этнографіі канца XIX – пачатку XX ст. Традыцыйны жаночы і мужчынскі касцюм беларусаў. Галаўныя ўборы. Паясы. Абутак. Зімовае адзенне. Святочнае адзенне. Рэгіянальныя асаблівасці традыцыйнага адзення.

Тэма 24. Сям'я і сямейныя традыцыі

Гістарычныя формы сям'і. Вялікая сям'я. Яе структура, сістэма кіравання, маёмасныя адносіны. Падзел вялікіх сем'яў на малыя. Тыпы малой сям'і. Становішча жанчыны ў сям'і. Спадчыннае права. Традыцыйная сістэма выхавання. Сямейныя абрады. Радзінныя абрады. Вясельныя абрады. Пахавальная абраднасць. Абрады памінання продкаў.

Тэма 25. Традыцыйныя промыслы і рамёствы

Рыбалоўства. Паляўніцтва. Паляўнічае звычайнае права. Развіццё бортніцтва ў Беларусі. Ганчарства і яго формы. Асноўныя цэнтры ганчарства ў Беларусі. Сталярства. Цясларства. Бандарства. Гарбарства.

Тэма 26. Транспартныя сродкі беларусаў

Гужавы транспарт. Характарыстыка асноўных відаў летняга і зімняга гужавога транспарту. Грузавы і выязны транспарт. Палазны транспарт і яго рэгіянальныя асаблівасці. Рачны транспарт і яго рэгіянальныя асаблівасці. Суднабудаўніцтва ў Беларусі.

Тэма 27. Традыцыйная культура харчавання

Штодзённая і абрадавая ежа. Мучныя стравы. Стравы з гародніны. Традыцыйныя мясныя і малочныя стравы. Традыцыйныя напоі. Сезонныя асаблівасці харчавання. Тэхналогія прыгатавання. Прадметы хатняга начыння.

Тэма 28. Гісторыка-этнаграфічныя рэгіёны Беларусі

Этнаграфічнае вывучэнне і картаграфаванне разнастайных кампанентаў матэрыяльнай і нематэрыяльнай культуры Беларусі ў XIX – пачатку XX ст. Гісторыка-этнаграфічныя рэгіёны і іх характарыстыка: Паазер’е, Падняпроўе, Цэнтральная Беларусь, Панямонне, Заходняе і Усходняе Палессе. Этнакультурныя комплексы на паграніччы суседніх рэгіёнаў.

Тэма 29. Традыцыйная духоўная культура беларусаў

Народныя веды. Астраномія і касмалогія. Метэаралогія. Земляробчы каляндар. Метралогія. Народная медыцына. Калядныя, валачобныя, купальскія, жніўныя песні. Сямейна-абрадавая паэзія. Вясельныя і радзінныя песні. Галашэнні. Гістарычныя песні. Казкі. Загадкі, прыказкі, прымаўкі. Народныя музычныя інструменты. Народнае харэаграфічнае мастацтва. Карагоды. Традыцыйныя народныя танцы. Тэатральнае мастацтва. Батлейка. Выяўленчае мастацтва. Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва. Семантыка традыцыйных мастацкіх вобразаў. Традыцыйныя рэлігійныя ўяўленні беларусаў. Дахрысціянскія вераванні. Сучасная канфесіянальная сітуацыя.

Тэма 30. Этнічныя групы і міжэтнічныя адносіны ў Беларусі

Рускія. Рускія-стараверы. Асаблівасці матэрыяльнай культуры. Традыцыйныя заняткі. Палякі. Спецыфіка фарміравання групы. Польшкая мова і культура ў гісторыі Беларусі. Украінцы. Асаблівасці іх традыцыйнай культуры. Літоўцы і іх культура. Яўрэі. Гісторыя фарміравання. Асаблівасці матэрыяльнай культуры і традыцыйных заняткаў. Грамадскі быт. Культура яўрэяў Беларусі. Татары. Асаблівасці фарміравання. Матэрыяльная культура і заняткі. Мова і духоўная культура. Іншыя этнічныя групы.

Складванне традыцый этнаканфесіянальнай талерантнасці ў XV–XVI стст. Міжэтнічныя адносіны ў XIX – пачатку XX ст. Формы нацыянальна-культурнай аўтаноміі этнічных груп у БССР у 1920–30-я гг. Сучаснае становішча этнічных груп і міжэтнічных адносін.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. Арутюнов, С. А. Народы и культуры: развитие и взаимодействие / С. А. Арутюнов. – М. : Наука, 1989. – 247 с
2. Беларусы / пад рэд. А. І. Лакотка, М. Ф. Піліпенка. – Мінск : Беларус. навука, 1995–2008. – Т. 1–10.
3. Бромлей, Ю. В. Население мира : этнодемогр. справ. / С. И. Брук. – М. : Сов. энцикл., 1988. – 624 с.
4. Пилипенко, М. Ф. Этнография Белоруссии / М. Ф. Пилипенко. – Минск : Выш. шк., 1981. – 192 с.
5. Этнаграфія Беларусі : энцыкл. / рэд. І. П. Шамякін. – Мінск : БелСЭ, 1989. – 575 с.
6. Этнология: учебник / под ред. Г. Е. Маркова, В. В. Пименова. – М. : Наука, 1994. – 383 с.
7. Основы этнологии : учебник / под ред. В. В. Пименова. – М. : МГУ, 2007. – 699 с.

Дадатковая

1. Беларускае народнае адзенне / Л. А. Малчанова [і інш.] ; пад рэд. В. К. Бандарчыка. – Мінск : Навука і тэхніка, 1975. – 94 с.
2. Беларускае народнае жыллё / Э. Р. Сабаленка [і інш.] ; пад рэд. В. К. Бандарчыка. – Мінск : Навука і тэхніка, 1973. – 128 с.
3. Гринблат, М. Я. Белорусы. Очерки происхождения этнической истории / М. Я. Гринблат. – Минск : Наука и техника, 1968. – 285 с.
4. Курилович, А. Н. Белорусское народное ткачество / А. Н. Курилович. – Минск : Наука и техника, 1981. – 119 с.
5. Локотко, А. Н. Белорусское народное зодчество / А. Н. Локотко. – Минск : Наука и техника, 1991. – 287 с.
6. Мальдзіс, А. І. Беларусь у люстэрку мемуарнай літаратуры XVIII ст.: нарысы быту і звычаяў / А. І. Мальдзіс. – Мінск : Мастац. літ., 1982. – 256 с.
7. Милюченков, С. А. Белорусское народное гончарство / С. А. Милюченков. – Минск : Наука и техника, 1984. – 181 с.
8. Минько, Л. Н. Народная медицина Белоруссии: (Краткий исторический очерк) / Л. Н. Минько. – Минск : Наука и техника, 1969. – 107 с.

9. Молчанова, Л. А. Материальная культура белорусов / Л. А. Молчанова. – Минск : Наука и техника, 1968. – 230 с.
10. Наваградскі, Т. А. Традыцыі народнага харчавання беларусаў / Т. А. Наваградскі. – Минск : Последнее слово, 2000. – 196 с.
11. Народы мира : историко-этногр. справ. / ред. кол.: С. А. Арутюнов [и др.] ; под ред. Ю. В. Бромлея. – М. : Сов. энцикл., 1988. – 624 с.
12. Пилипенко, М. Ф. Возникновение Белоруссии: Новая концепция / М. Ф. Пилипенко. – Минск : Беларусь, 1991. – 143 с.
13. Промыслы і рамёствы Беларусі / В. К. Бандарчык [і інш.]. – Мінск : Навука і тэхніка, 1984. – 190 с.
14. Раманюк, М. Ф. Беларускае народнае адзенне / М. Ф. Раманюк. – Мінск : Беларусь, 1981. – 317 с.
15. Сахута, Я. М. Беларускае народнае мастацтва / Я. М. Сахута. – Мінск : Беларусь, 2011. – 367 с.
16. Сергачев, С. А. Белорусское народное зодчество / С. А. Сергачев. – Минск : Ураджай, 1992. – 254 с.
17. Титов, В. С. Историко-этнографическое районирование материальной культуры белорусов / В. С. Титов. – Минск : Наука и техника, 1983. – 150 с.
18. Токарев, С. А. Истоки этнографической науки / С. А. Токарев. – М. : Наука, 1978. – 164 с.
19. Чебоксаров, Н. Н. Народы. Расы. Культуры / Н. Н. Чебоксаров, И. А. Чебоксарова. – М. : Наука, 1985. – 132 с.
20. Чеснов, Я. В. Лекции по исторической этнологии / Я. В. Чеснов. – М. : Гардарика, 1998. – 399 с.
21. Этнология : учебник для высш. учеб. завед. / Г. Е. Марков, В. В. Пименов. – М. : Наука, 1994. – 381 с.

Пералік рэкамендуемых сродкаў дыягностыкі вынікаў вучэбнай дзейнасці студэнтаў

Арганізацыя вучэбнай работы студэнтаў накіравана на засваенне лекцыйнага матэрыялу, а таксама на самастойны пошук і падрыхтоўку інфармацыйных матэрыялаў па гісторыі музейнай справы.

Да эфектыўных педагагічных метадык і тэхналогій, якія садзейнічаюць далучэнню студэнтаў да пошуку і выкарыстання ведаў, набыццю вопыту самастойнага вырашэння задач, адносяцца:

- гісторыка-тэматычны падыход;
- тэхналогіі праблемна-модульнага навучання;
- тэхналогіі вучэбна-даследчай дзейнасці;
- камунікатыўныя тэхналогіі (дыскусіі, дыялогі, абмен думкамі і інш.).

Для кіравання вучэбным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці выкладчыкам рэкамендуецца выкарыстоўваць рэйтынжавыя, крэдытна-модульныя сістэмы ацэнкі вучэбнай і даследчай дзейнасці студэнтаў, варыятыўныя мадэлі кіруемай самастойнай работы, вучэбна-метадычныя комплексы. У практыку правядзення семінарскіх заняткаў мэтазгодна ўкараняць метадыкі актыўнага навучання, дыскусійныя формы.

Замацаванне атрыманых ведаў мае працяг пры праходжанні вучэбнай і вытворчай практыкі ў музеях краіны, напісанні курсавой і дыпломнай работы па дадзенай дысцыпліне.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай работы студэнтаў

Самастойная работа студэнтаў арганізуецца ў адпаведнасці з вучэбным планам (рабочыя варыянты). Прадугледжваюцца такія формы, як падрыхтоўка студэнтамі інфармацыйных матэрыялаў на адпаведную тэматыку, падрыхтоўка прэзентацый, складанне бібліяграфічных спісаў і інш.

Кантроль за выкананнем самастойнай работы з'яўляецца бягучым і рэалізуецца праз электронную пошту, індывідуальныя кансультацыі, падчас семінарскіх і лекцыйных заняткаў, а таксама ў час правядзення экзамену.

Выкладчык-прадметнік знаёміць студэнтаў са спецыфікай той ці іншай самастойнай работы і спосабамі яе кантролю падчас уводнай лекцыі па вучэбнай дысцыпліне.

Крытэрыі ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці

Балы	Крытэрыі ацэнкі на экзамене
1 (адзін)	Адзнака ставіцца студэнту, калі спроба адказу цалкам не адпавядае зместу прапанаваных яму пытанняў
2 (два)	Адзнака ставіцца студэнту, які мае істотныя прабелы ў галіне этналагічных ведаў, не набыў уменняў арыентавацца ў праграмным матэрыяле, не засвоіў большую частку вучэбнага матэрыялу; прапусціў і не адпрацаваў семінарскія заняткі і не выканаў заданні па самастойнай рабоце
3 (тры)	Адзнака ставіцца студэнту, які валодае праграмным матэрыялам ў аб'ёме, дастатковым для далейшага навучання, здольны вызначыць асноўныя этапы развіцця этнаграфіі, аднак вельмі слаба арыентуецца ў асноўных тэндэнцыях развіцця этналогіі ў краінах свету і Беларусі, мае агульныя ўяўленні аб іх і не ў стане растлумачыць іх сутнасць, не валодае этналагічнай тэрміналогіяй, не вызначаўся актыўнасцю і зацікаўленасцю прадметам на семінарскіх занятках, а таксама пры выкананні самастойнай работы, няпоўнасцю адпрацаваў практычныя заняткі, па выніках рубажнага кантролю мае адмоўныя адзнакі
4 (чатыры)	Адзнака ставіцца студэнту, які неглыбока валодае асноўным вучэбным матэрыялам па праграме, неабходным для далейшай вучобы і для работы па спецыяльнасці, слаба арыентуецца ў галіне этнічных працэсаў, слаба засвоіў асноўную літаратуру па праграме і не знаёмы з этнагенезам, тэрміналогіяй па прадмеце навучання; не праявіў актыўнасць на семінарскіх занятках, але атрымаў станоўчую адзнаку за выкананне большасці заданняў практычнага характару; дапускае памылкі ў адказах на экзамене і слаба арыентуецца ў музейна-спецыфічных тэрмінах
5 (пяць)	Заслугоўвае студэнт, які ў асноўным засвоіў вучэбны матэрыял па праграме, арыентуецца ў галіне асноўных тэндэнцый развіцця этналогіі, засвоіў большасць матэрыялу па асноўнай этнаграфічнай літаратуры, прымаў удзел у семінарскіх занятках і

	выканаў усе заданні, атрымаўшы станоўчыя адзнакі; асэнсавана пераказвае праграмны матэрыял, але ў адказе на экзаменацыйныя і дадатковыя пытанні дапусціў неістотныя памылкі
6 (шэсць)	Заслугоўвае студэнт, які поўна ведае вучэбны матэрыял па праграме, асноўныя моманты ў галіне этналогіі, этнічныя працэсы ў розных краінах свету і Беларусі, засвоіў большую частку матэрыялу па асноўнай літаратуры, прымаў удзел у семінарскіх занятках і выканаў усе заданні, атрымаўшы станоўчыя адзнакі; асэнсавана пераказвае праграмны матэрыял, але ў адказе на экзаменацыйныя і дадатковыя пытанні дапускае неістотныя памылкі
7 (сем)	Заслугоўвае студэнт, які трывала і грунтоўна ведае вучэбны матэрыял па праграме; арыентуецца ў галіне этналогіі, развіцці тэарэтычных даследаванняў у розныя гістарычныя перыяды, засвоіў большасць матэрыялаў з рэкамендаванай літаратуры па дысцыпліне; актыўна працаваў на семінарскіх занятках; своечасова выканаў усе заданні і атрымаў станоўчыя адзнакі, аднак у адказах на экзаменацыйныя і дадатковыя пытанні дапускае нязначныя памылкі
8 (восем)	Заслугоўвае студэнт, які паказаў добрае веданне вучэбнага матэрыялу па праграме і добра арыентуецца ў галіне асноўных тэндэнцый развіцця этналогіі розных краін і кантынентаў; засвоіў матэрыял па асноўнай літаратуры, прапанаваў у праграме; самастойна і своечасова выканаў усе заданні па самастойнай рабоце па курсе, праявіў актыўнасць на семінарскіх занятках; падчас адказу на экзаменацыйныя і дадатковыя пытанні не дапусціў памылак, матэрыял выкладае без значных парушэнняў, лагічна і паслядоўна, па выніках рубажнага кантролю не мае незадавальняючых адзнак
9 (дзевяць)	Заслугоўвае студэнт, які поўна і сістэмна засвоіў вучэбны матэрыял па праграме дысцыпліны, добра ведае этналогію і этнаграфію Беларусі, арыентуецца ў сферы матэрыяльнай і духоўнай спадчыны этнасаў розных краін і кантынентаў, глыбока засвоіў асноўную і знаёмы з дадатковай літаратурай, а таксама з

	<p>заканадаўчымі дакументамі і інструкцыямі, якія рэгламентуюць розныя бакі музейнай дзейнасці, у тым ліку этнаграфічных музеяў; актыўна працаваў на семінарскіх занятках, на высокім узроўні выканаў усе віды заданняў па прадмеце; адказ на экзамене характарызуецца дакладнасцю, матэрыял падае паслядоўна, лагічна, падчас адказу вольна карыстаецца адпаведнымі музейнымі тэрмінамі, па выніках рубажнага кантролю мае выдатныя і добрыя адзнакі</p>
<p>10 (дзесяць)</p>	<p>Заслугоўвае студэнт, які поўна, глыбока і сістэмна засвоіў вучэбны матэрыял па праграме дысцыпліны, выдатна ведае і арыентуецца ў тэарэтычных даследаваннях па этналогіі як у нашай краіне, так і ў іншых краінах свету ў розныя перыяды гісторыі іх развіцця, глыбока засвоіў асноўную і дадатковую літаратуру, а таксама заканадаўчыя дакументы і інструкцыі, якія рэгламентуюць розныя бакі музейнай дзейнасці, у тым ліку этнаграфічных музеяў; творча і актыўна працаваў на семінарскіх занятках, самастойна і на высокім узроўні выканаў усе віды заданняў па прадмеце; адказ на экзамене характарызуецца дакладнасцю, падчас адказу самастойна аналізуе матэрыял, падае яго на экзамене паслядоўна, лагічна і дакладна, па выніках рубажнага кантролю мае выдатныя і добрыя адзнакі</p>

Вучэбнае выданне

ЭТНАЛОГІЯ І ЭТНАГРАФІЯ БЕЛАРУСІ

*Вучэбная праграма ўстанова вышэйшай адукацыі
на вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці
1-23 01 12 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай
спадчыны (на напрамках)*

Карэктар В. Б. Кудласевіч
Тэхнічны рэдактар Л. М. Мельнік

Падпісана ў друк 2016. Фармат 60x84 ¹/₁₆.
Папера офісная. Рызаграфія.
Ум. друк. арк. 1,45. Ул.-выд. арк. 0,96. Тыраж экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/177 ад 12.02.2014.
ЛП № 02330/456 ад 23.01.2014.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.